

4.1 Nástroje zaměřené na komplexní posouzení inkluzivity školy

4.1.1 Ukazatel inkluze

Autoři nástroje: Tony Booth, Mel Ainscow

Nástroj Ukazatel inkluze (v originále *Index of Inclusion*) vznikl ve Velké Británii v roce 2002. Cílem nástroje bylo podpořit britské školy v procesu rozvíjení inkluzivních podmínek. Na Ukazateli inkluze pracovali autoři po dobu tří let s pomocí učitelů, rodičů, členů správních orgánů škol, výzkumných pracovníků a zástupců organizací hájících zájmy osob s postižením. Členové týmu již měli v oblasti inkluzivního rozvoje škol rozsáhlé zkušenosti. První verze „Ukazatele“ byla pilotně odzkoušena na šesti primárních a dvou sekundárních školách. Upravená verze pak byla hodnocena v rámci podrobné výzkumné studie na 17 školách spadajících pod čtyři místní školské úřady (*local education authorities*). První verze nástroje vyšla v březnu 2000 a Ministerstvo vzdělávání a zaměstnanosti (*Department for Education and Employment*) ji zdarma rozeslalo všem primárním, sekundárním a speciálním školám a školským úřadům v Anglii. Aktualizované vydání se do značné míry shoduje s první verzí, ale používá jednodušší výrazivo a obsahuje zapracované poznámky a postřehy získané při aplikaci nástroje v praxi.

Popis nástroje

Ukazatel inkluze je rozdělen do pěti částí. První část uvádí základní konceptualizaci inkluze, bariér v učení či participaci, zdrojů k podpoře učení a podpory rozmanitosti. Druhá část představuje jednotlivé fáze při rozvoji inkluze ve škole a práci s nástrojem: reflexe stávajícího stavu, návrh školního inkluzivního plánu, realizace priorit, posouzení celého procesu. Třetí část představuje vlastní indikátory ukazatele rozdělené do tří dimenzí: politika školy, kultura školy a školní praxe. V dimenzi *Školní praxe* se zkoumá míra spolupráce učitelů, míra diferencované nabídky pro žáky s různým nadáním či různými handicap, diferencované hodnocení žáků s využitím sebehodnocení. Dimenze *Kultura* školy zkoumá, zda je vytvořeno bezpečné, spolupracující, vstřícné a komunitní prostředí, ve kterém se každý žák cítí být vítaný a důležitý. Dimenze *Podmínky* zkoumá, jak škola reálně funguje, jak jsou nastaveny vstupní podmínky pro přijímání žáků, rozřazování žáků, jaké jsou fyzické či organizační bariéry a také nastavení strategických a koncepčních dokumentů školy. Čtvrtá část nástroje uvádí pět dotazníků pro žáky, rodiče a pracovníky školy. Pátá část je zaměřena na posouzení celého procesu.

Níže je uvedeno znění dílčích ukazatelů z jednotlivých dimenzí:

OBLAST A Budování inkluzivní kultury

A.1 Budování komunity

- A.1.1 Každý se cítí vítán.
- A.1.2 Studenti si navzájem pomáhají.
- A.1.3 Zaměstnanci školy dobře spolupracují.
- A.1.4 Zaměstnanci školy a studenti spolu jednají s úctou.
- A.1.5 Mezi zaměstnanci školy a rodiči/pečovateli existuje partnerský vztah.
- A.1.6 Zaměstnanci školy a členové správního orgánu dobře spolupracují.
- A.1.7 Do školy se zapojují všechny místní komunity.

A.2 Stanovení inkluzivních hodnot

- A.2.1 Od všech studentů se toho hodně očekává.
- A.2.2 Zaměstnanci školy, členové jejího správního orgánu, studenti a rodiče/pečovatelé sdílejí myšlenku inkluze.

